

“Quarantainewet” is een blanco cheque en houdt onvoldoende rekening met belangen van Nederlanders buiten Nederland.

Dames en heren,

De Stichting Nederlanders buiten Nederland (SNBN) heeft kennisgenomen van het voorstel tot wijziging van de Wet publieke gezondheid vanwege quarantaineplicht voor reizigers (publicatiedatum 08-03-2021, Keten-ID 11933, hierna: “Wetsvoorstel”).

De SNBN ondersteunt het standpunt, dat reizen zo veel mogelijk beperkt moet worden – ook al betekent dat, dat onze achterban daar in veel gevallen ernstig door geraakt wordt. Daarom wijzen we in het kader van dit wetsvoorstel op de belangen die Nederlanders buiten Nederland hebben om ondanks alles zo goed en zo kwaad als dat gaat op reis naar Nederland te gaan als dat nodig is. Voor reizen binnen Nederland appelleert de regering aan het gezond verstand van de burger: er zijn geen test- of quarantaineverplichtingen verbonden aan binnenlandse verplaatsingen. De SNBN ziet graag een gelijke behandeling van de meer dan een miljoen Nederlanders die niet binnen de rijksgrenzen wonen.

Het enkele feit dat in veel overheidsteksten gesproken wordt over “terugkeren naar Nederland”, daar waar eigenlijk “reizen naar Nederland” bedoeld wordt, wekt bij ons de indruk, dat de overheid de belangen van Nederlanders buiten Nederland onvoldoende op het netvlies heeft.

Huidige situatie

Op 23 januari jl. werd een PCR- en sneltestplicht ingevoerd op grond van artikel 58p van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg). De onderliggende ministeriële regeling is op 3 maart iets aangepast en zal ook op 16 maart weer iets wijzigen. In de praktijk was en blijft reizen, ook als er een goede reden voor is, lang niet altijd mogelijk omdat niet overal ter wereld de vereiste tests binnen de vereiste termijnen verkregen worden kunnen. De rijksoverheid geeft op haar website openlijk toe dat niet in alle landen sneltests kunnen worden afgenomen.¹

In de praktijk verleent het Ministerie van Buitenlandse Zaken enkel in extreme noodsituaties een uitzondering op de testplicht. Dat is naar onze mening in strijd met Wpg artikel 58p lid 5: de uitzondering dient te allen tijde gemaakt te worden als niet aan de testeis voldaan kan worden. Het reismotief mag geen rol spelen, mede gezien het grondrecht van elke Nederlander om naar “zijn eigen land” terug te keren – iets wat in de MvT bij de invoering van artikel 58p in de Wpg expliciet werd genoemd.

Daarnaast wijzen we op de kosten die de reiziger voor de tests moeten maken (de sneltest op John F. Kennedy Airport in New York kost ruim 200 dollar en in de periode dat de sneltest slechts 4 uur voor boarding mocht worden afgenomen had de reiziger in de praktijk geen andere keuze dan deze locatie) en dat de door de overheid gehanteerde criteria er feitelijk al maanden op neerkomen, dat vrijwel de hele wereld een “hoogrisicogebied” is. Dat laatste strookt niet met de perceptie van veel Nederlanders buiten Nederland dat de COVID-19-situatie in hun woonland soms beduidend beter is dan in Nederland. Dat kan een reden zijn voor de “lage nalevingsbereidheid” die in §3.1 van de

¹ [Where can I get a NAAT\(PCR\) or rapid test outside the Netherlands? | netherlandsworldwide.nl](https://www.netherlandsworldwide.nl) noemt op het moment van schrijven (10 maart 2021) expliciet Afghanistan, Bangladesh, Benin, Kaapverdië, Tsjaad, Cuba, El Salvador, Ethiopië, Gambia, Guinea, Guinee-Bissau, Jordanië, Mauritanië, Nicaragua, Nigeria, Senegal, Soedan, Tunesië, Vietnam en Jemen, zonder overigens een volledig overzicht van alle landen ter wereld te geven.

Memorie van Toelichting wordt genoemd; het betreffende onderzoek werd precies gedaan in de periode dat de COVID-19-situatie in Nederland duidelijk ernstiger was dan in veel andere Europese landen. Vanuit het buitenland in quarantaine gaan kan dan als “dweilen met de kraan open” ervaren worden, omdat binnen Nederland wel gewoon gereisd mag worden.

Onze achterban kan daarom veelal weinig begrip voor de bestaande regelingen opbrengen en zoekt daardoor de mazen ervan op. De sneltest kan bijvoorbeeld voorkomen worden door via de luchthavens van Brussel, Düsseldorf of Frankfurt te reizen en de reis van daaruit over land voort te zetten naar Nederland. Dat is niet alleen onnodig lastig voor de reizigers, maar Nederland verliest er ook de feitelijke controle over haar eigen reisbeleid mee.

Samengevat: hoewel Wpg artikel 58p zo op het eerste oog heel redelijk in elkaar steekt, stelt SNBN vast dat de wijze waarop de regering uitvoering aan deze wet geeft, discutabel is:

- De testeisen wijken af van de eisen die wereldwijd gebruikelijk zijn, zodat in een aantal gevallen niet aan de testeisen voldaan kan worden en reizigers in andere gevallen door omreizen de Nederlandse testeisen kunnen omzeilen.
- Wettelijk toegezegde uitzonderingen worden in de praktijk niet altijd gemaakt.
- De testeisen leiden voor sommige reizigers tot disproportionele kosten.
- De testeisen differentiëren niet naargelang de COVID-situatie in het land waar de reiziger vandaan komt.

Beoordeling van het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel geeft de minister twee nieuwe methoden voor reisbeperkingen.

- De quarantaine kan van een “dringend advies” omgezet worden in een verplichting met sancties (7 dagen hechtenis of een geldboete van 435 euro) bij overtreding.
- Er kan een testverplichting komen ongeacht de wijze waarop de reiziger Nederland binnenkomt.

Met dit wetsvoorstel krijgt de minister naar onze mening een blanco cheque uitgereikt voor het kunnen opleggen van verdere reisbeperkingen, zonder dat daarbij een belangenafweging hoeft te worden gemaakt. De mogelijkheid om uitzonderingen te definiëren (artikel 58nb, lid 4, maar ook artikel 58p lid 2) moet naar onze mening een plicht worden, waarbij een goede, beargumenteerde afweging tussen het algemeen en het individueel belang moet worden gemaakt.

Daarbij moet worden meegewogen, dat Nederlanders buiten Nederland hun verblijf in Nederland in de regel moeten verlengen voor de quarantaine. Dat is met hoge kosten verbonden omdat zij de quarantaine per definitie niet thuis kunnen doorbrengen.

Samengevat: het wetsvoorstel, dat qua formulering sterk met het bestaande artikel 58p overeenkomt, beschermt de Nederlander buiten Nederland onvoldoende tegen maatregelen die het noodzakelijk reizen feitelijk onmogelijk of disproportioneel duur kunnen maken.

Daarnaast kan de quarantaine- en testplicht voor verkeer over land tot veel onbegrip in het nabijere grensverkeer rekenen. Het valt onze achterban niet uit te leggen, dat zonder enige formaliteit van Vlissingen naar Delfzijl gereisd kan worden, maar voor kortere internationale reizen zowel tests als quarantaine verlangd gaan worden. Ter illustratie: Vlissingen ligt dichterbij Parijs dan bij Delfzijl, dichterbij Brussel dan bij Amsterdam, dichterbij Keulen dan bij Leeuwarden.

Gezien de “open” grenzen verwachten wij dat een strikte test- en quarantaineplicht voor alle verkeer over land niet te handhaven valt en vooral in het korte grensverkeer massaal genegeerd gaat worden.

Personen met sterk gereduceerd risico voor de verspreiding van het virus

Veel mensen uit onze achterban vragen zich af waarom de test- en quarantaineverplichtingen ook voor personen gelden die al gevaccineerd zijn of anderszins geen of een duidelijk gereduceerd risico vormen voor verspreiding van het virus. Personen die nauwelijks of geen besmettingsrisico vormen, moeten zonder tests en quarantaine kunnen reizen.

Het opnemen in de wet van uitzonderingen op test- en quarantaineplicht voor personen die nauwelijks of geen besmettingsrisico vormen, zal naar onze verwachting aan de acceptatie van de nieuwe wet bij onze achterban bijdragen. Wij gaan er hierbij van uit dat de algehele test- en quarantaineplicht wordt opgeheven zodra de pandemie ver genoeg teruggedrongen is en een dergelijke uitzondering dus slechts voor korte tijd nodig is.

De SNBN verzoekt de wetgever daarom dringend om aanpassingen op ten minste de volgende punten in het Wetsvoorstel:

- A. De op te leggen test- en quarantaineplichten, zowel in het bestaande artikel 58p als in de nieuw voorgestelde artikelen, moeten praktisch uitvoerbaar zijn voor het overgrote deel van de betroffen reizen.
- B. De op te leggen test- en quarantaineplichten, zowel in het bestaande artikel 58p als in de nieuw voorgestelde artikelen, moeten rekening houden met de verhouding tussen:
 - de ernst van de COVID-19-situatie in de landen waar de reizigers vandaan komen
 - de COVID-19-situatie binnen Nederland en de test- en quarantaineplichten voor binnenlandse reizen.
- C. De op te leggen test- en quarantaineplichten, zowel in het bestaande artikel 58p als in de nieuw voorgestelde artikelen, moeten (niet: kunnen) uitzonderingen bevatten voor alle categorieën personen waarbij het naleven van de test- c.q. quarantaineplicht niet in redelijkheid verlangd kan worden. Het gaat hier om het afwegen van het individueel belang (o.a. reismotief, kosten van de quarantaine en de tests) tegen het algemeen belang.
- D. De op te leggen test- en quarantaineplichten, zowel in het bestaande artikel 58p als in de nieuw voorgestelde artikelen, moeten uitzonderingen bevatten voor mensen die op grond van een medisch bewijsstuk kunnen laten zien dat zij nauwelijks of geen besmettingsrisico vormen.

SNBN is graag bereid deze reactie nader toe te lichten. SNBN is ook graag bereid om mee te denken over een ministeriële regeling voor tests en quarantaine die het juiste midden weet te vinden tussen noodzaak, praktische uitvoerbaarheid en redelijkheid. De motivatie van de minister voor diverse correcties op de aanvankelijke ministeriële regeling van 23 januari werden gemaakt, die op 3 en 16 maart van kracht werden resp. worden, geven aan dat daar behoefte aan bestaat.